

18. januar 2009

Bilag 1: Om behovet for kapitaltilførsel til kreditinstitutterne

Dansk økonomi er tydeligt påvirket af den globale finansielle krise og de svage internationale vækstforhold. Der er stor usikkerhed om, hvor dyb og langvarig den økonomiske krise bliver. En af de centrale faktorer er pengeinstitutternes kreditgivning i de kommende år.

Hvorfor er der behov for kapitaltilførsel?

Kreditinstitutterne – banker, sparekasser, realkredit – løser en væsentlig opgave i samfundsøkonomien ved at sikre finansiering til kreditværdige virksomheder og husholdninger. Dermed skabes grundlag for vækst og beskæftigelse til gavn for hele samfundsøkonomien.

Forudsætningen for, at de finansielle virksomheder kan løfte kreditformidlingsopgaven er, at deres kapitalgrundlag er tilstrækkeligt til at kunne modstå de tab, der erfaringsmæssigt følger i kølvandet på konjunkturomslag, som det nuværende.

Det er vurderingen, at mange banker vil kunne få problemer med at opfylde deres solvenskrav, hvis den finansielle krise for alvor forplanter sig til realøkonomien.

Det lægger et stort pres på pengeinstitutterne, da private investorer som følge af den finansielle krise er meget tilbageholdende med at skyde kapital ind i bankerne. Uden adgang til den nødvendige kapital kan pengeinstitutterne kun modgå risikoen for større tab ved at slanke balancerne gennem en stramning af lånevilkårene for virksomheder og husholdninger.

En vis stramning af lånevilkårene er nødvendig og modsvarer den forøgede kreditrisiko ved udlån til virksomheder og husholdninger, der vil være i en lavkonjunktur. Risikoen er imidlertid, at kreditinstitutternes udlånspolitik mere styres af deres behov for at overholde lovgivningens kapitalkrav end af den faktiske kreditrisiko på deres kunder. Dermed kan kreditværdige kunder ikke opnå de ønskede lån og kreditter, hvilket vil begrænse den reale økonomi og forstærke lavkonjunktoren. Der kan blive skabt en negativ spiral.

Hvor stor en kapitaltilførsel er der behov for

Nationalbanken har analyseret banksektorens robusthed ved hjælp af en stresstestmodel. I *basisscenariet* forudsættes der nulvækst i 2009 efterfulgt af lav vækst i 2010, mens arbejdsløsheden stiger til knap 4 pct. I dette scenarium er det kun enkelte banker blandt de 15 analyserede pengeinstitutter, der vil få problemer med at overholde lovens krav om solvens mv.

I *negativvækst scenariet* vil der være et markant fald i den økonomiske aktivitet, der medfører et boligprisfald på 25 pct. i forhold til 3. kvartal 2008 og en arbejdsløshed på 7 pct. I dette scenarium vil størstedelen af de 15 analyserede pengeinstitutter få problemer med at overholde lovens krav om solvens mv.

På den baggrund vurderer Nationalbanken, at en kapitaltilførsel på ca. 70 mia. kr. vil sikre pengeinstitutterne tilstrækkelig polstring til at kunne modstå kraftige økonomiske chok. Dermed vil pengeinstitutterne kunne fastholde en udlånspolitik, der imødegår en sandsynlig, forestående kreditklemme med deraf følgende, betydelige makroøkonomiske konsekvenser.

Beregningerne er foretaget med udgangspunkt i regnskaberne for 1. halvår 2008 og inkluderer ikke realkreditinstitutterne. Hvis realkreditinstitutterne skal have samme adgang til statsligt kapitalindskud svarer det til knap 25 mia. kr.

Med udsigt til, at årsregnskaberne for 2008 kan vise en vis tilbagegang, vurderes en samlet maksimal kapitaltilførsel til penge- og realkreditinstitutterne på 100 mia. kr. ikke usandsynlig.

Finanstilsynet deler denne vurdering.

Det understøttes endvidere af beregninger foretaget af statens rådgivere. Rådgiverne har beregnet kapitalbehovet for de 4 største pengeinstitutter og det største realkreditinstitut i forskellige scenarier med en udlånsvækst på 0-10 pct. og tab på 1,5-3 pct. af udlånene over 3 år.

Benchmark er, at institutterne vil ønske at have en kernekapital på 9 pct., når lavkonjunktoren er overstået. Kapitalbehovet for de 5 institutter varierer fra 13,5 mia. kr. til 84,4 mia. kr. afhængigt af scenariet, *jf. tabel 1*.

Tabel 1:
Kapitalbehov i 5 største kreditinstitutter i forskellige scenarier for udlånsvækst og tab og med et mål på 9 pct. i kernekapital på den anden side af lavkonjunkturen

Akkumuleret tab over 3 år, pct.	Vækst i udlån, pct.					
	0	2	4	6	8	10
1,50	13,5	18,5	23,4	28,3	33,3	38,2
1,75	20,5	25,6	30,7	35,8	40,8	45,9
2,00	27,5	32,8	38,0	43,2	48,4	53,6
2,25	34,6	39,9	45,3	50,6	56,0	61,3
2,50	41,6	47,1	52,5	58,0	63,5	69,0
2,75	48,6	54,2	59,8	65,5	71,1	76,7
3,00	55,6	61,3	67,1	72,9	78,7	84,4

Anm.: Beregninger baseret på international regnskabsstandard.

Kilde: Rothschild

Hvis der eksempelvis antages en udlånsvækst på 4 pct. og akkumulerede tab på 2,5 pct., er behovet på 52,5 mia. kr.

De 52,5 mia.kr. svarer, opregnet til niveauet for hele sektoren, til godt 80 mia. kr.

Fordeling af kapitalindskuddet på kreditinstitutter

Med udgangspunkt i ovenstående betragtninger om det samlede behov for kapitaltilførsel er der fastlagt retningslinjer for, hvor stort kapitalindskud det enkelte kreditinstitut kan søge om. Der er lagt vægt på, at der tilføres så meget statslig kapital, at polstringen mod fremtidige tab er tilstrækkelig stor til at skabe luft i udlånspolitikken, hvilket har ført til følgende udformning af retningslinjerne, idet udgangspunktet vil være kreditinstitutternes årsregnskaber for 2008:

- Alle institutter kan få tilført hybrid kernekapital, så de efter kapitalindskuddet vil have mindst 12 i kernekapitalprocent.
- Institutter, der før kapitalindskuddet har en kernekapitalprocent på 9 eller derover, vil højst kunne få et kapitalindskud svarende til en forøgelse af kernekapitalprocenten på 3.
- Indskuddet for institutter med en kernekapitalprocent på under 9 skal udgøre forskellen mellem 12 og deres kernekapitalprocent.

På baggrund af de seneste tilgængelige regnskabsoplysninger skønnes, at det samlede kapitalindskud vil blive i størrelsesordenen 100 mia. kr., hvis alle kreditinstitutter søger om det maksimalt mulige inden for de fastsatte retningslinjer.

Det forhold, at der vil blive taget udgangspunkt i årsregnskaberne for 2008, vil isoleret set formentlig kunne forøge skønnet på 100 mia. kr., da kernekapitalprocenten skønnes at være blevet reduceret gennem 2. halvår

2008. Der er imidlertid to modgående forhold, hvorfor den samlede størrelse af kapitalindskuddene formentlig blive mindre end de 100 mia. kr.

For det første er der mange pengeinstitutter, der har en betydelig kernekapital i udgangssituationen. Det må forventes, at en del af disse ikke vil søge om statsligt kapitalindskud, med mindre der er tilknyttet meget favorable vilkår. Hertil kommer at en del pengeinstitutter, der har muligheden for at søge op til 3 pct. af deres risikovægtede aktiver formentlig vil søge om et mindre beløb.

For det andet er der i regneeksemplet en symmetri mellem penge- og realkreditinstitutterne i mulighederne for at ansøge om kapitaltilførsel, selv om den gennemsnitlige kernekapital i realkreditinstitutterne er 18,1 pct., hvilket er væsentligt højere end pengeinstitutternes 11,2 pct. Flere af realkreditinstitutterne må derfor forventes ikke at ansøge om kapitaltilførsel.

Sammenfatning

Med udsigt til, at årsregnskaberne for 2008 kan vise en vis tilbagegang, vurderes en samlet maksimal kapitaltilførsel til penge- og realkreditinstitutterne på 100 mia. kr. ikke usandsynlig.

Det forhold at pengeinstitutterne skal op på mindst 12 pct. i kernekapital sikrer, at polstringen mod fremtidige tab er tilstrækkelig stor til at skabe luft i udlånspolitikken.

Det faktiske kapitalindskud vil blive bestemt af, i hvilket omfang de kreditinstitutter, der kan modtage kapitalindskud, vælger at udnytte de muligheder de har under de fastsatte retningslinjer. Den samlede størrelse af kapitalindskuddene vil dog formentlig blive mindre end de 100 mia. kr.

Bilag:**Fakta vedrørende solvens og kernekapital i kreditinstitutterne**

Pengeinstitutternes kapitalgrundlag består af kernekapital og supplerende kapital. Kernekapitalen består af aktiekapital, opsparet overskud og visse typer hybrid kernekapital, som i egenskaber minder om aktiekapital. Supplerende kapital består af den hybrid kapital, der ikke kan regnes med som kernekapital, ansvarlig lånekapital og anden supplerende kapital.

I alt havde pengeinstitutterne et kapitalgrundlag på knap 300 mia. kr. i de senest indberettede offentlige regnskabsoplysninger til Finanstilsynet, *jf. tabel 2*. Af kernekapitalen er der 20 mia. kr. i hybrid kernekapital svarende til knap 9 pct. af den samlede kernekapital. Gruppe 1 har ca. 150 mia. kr. i kernekapital, hvoraf ca. 18 mia. kr. er hybrid kernekapital.

Tabel 2: Kapitalgrundlag for pengeinstitutternes gruppe 1-4

Mia. kr.	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	I alt
Tier 1 Kernekapital (sum)	148,6	23,6	51,1	0,9	224
- heraf hybrid kernekapital	17,5	1,3	0,7	0,0	20
Tier 2 supplerende kapital (sum)	53,7	8,3	11,8	0,0	74
Ansvarlig lånekapital	50,3	8,1	11,5	0,0	70
Hybrid kernekapital	1,6	0,0	0,0	0,0	2
Øvrig supplerende kapital	1,8	0,2	0,3	0,0	2
Kapital grundlag i alt	202,3	31,9	62,9	0,9	298

Anm.: Beregningerne er på institutniveau. Pengeinstitutterne har 1,6 pct. mia. kr. i hybrid kernekapital klassificeret som supplerende kapital. Den primære årsag til dette er, at hybrid kernekapital i dag højst må udgøre 15 pct. af kernekapitalen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet 3. kvartal 2008 fsva. gruppe 1-3 og halvår gruppe 4.

Pengeinstitutterne skal overholde kapitalkravene i lov om finansiel virksomhed, hvor der stilles krav om, at pengeinstitutterne dels har en solvens på mindst 8 pct. (solvenskravet), dels har tilstrækkelig kapital til at overholde instituttets individuelle solvensbehov. Det individuelle solvensbehov er et mål for den nødvendige kapital til at dække instituttets risici i forhold til størrelsen, typen og fordelingen af instituttets aktiver.

Solvensen beregnes i forhold til de risikovægtede poster, som primært er udlånet korrigeret for risiko og anslås til 2.000 mia. kr.

De største institutter i gruppe 1 har en kernekapital på 10,9 pct., hvoraf de 1,3 pct. er hybrid kernekapital, *jf. tabel 2*. De mellemstore institutter i gruppe 2 har i gennemsnit den laveste solvens med 11,3 pct. og en kernekapital på 8,4 pct. Gruppe 3 har en kernekapital på 14,2 pct. med en lille andel af hybrid kernekapital.

Tabel 3: Solvens fordelt på type for pengeinstitutternes gruppe 1-4, pct.

I pct.	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	I alt
Tier 1 Kernekapital (sum)	10,9	8,4	14,2	21,7	11,2
- heraf hybrid kernekapital	1,3	0,5	0,2	0,0	1,0
Tier 2 (sum)	4,0	2,9	3,3	0,6	3,7
Ansvarlig lånekapital	3,7	2,9	3,2	0,4	3,5
Hybrid kernekapital	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Øvrig supplerende kapital	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Solvens (sum T1+T2)	14,9	11,3	17,5	22,4	14,9

Anm.: Beregningerne er på institutniveau og beregnet som vægtet gennemsnit. Pengeinstitutterne har 0,1 pct. i hybrid kernekapital klassificeret som supplerende kapital. Den primære årsag til dette er en begrænsning på, at hybrid kernekapital i dag højst må udgøre 15 pct. af kernekapitalen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet 3. kvartal 2008 fsva. gruppe 1-3 og halvår gruppe 4.

Realkreditinstitutterne

Den samlede kernekapital i danske realkreditinstitutter udgør ca. 130 mia. kr. eller ca. 18 pct. af de risikovægtede poster, jf. tabel 4. De risikovægtede poster antages at udgøre ca. 720 mia. kr.

Tabel 4: Kapitalgrundlag og solvens fordelt på type for realkreditinstitutterne

	Mia. kr.	I pct.
Tier 1 Kernekapital (sum)	130,3	18,1
- heraf hybrid kernekapital	4,3	0,6
Tier 2 (sum)	12,2	1,7
Ansvarlig lånekapital	11,8	1,6
Hybrid kernekapital	0	0,0
Øvrig supplerende kapital	0,4	0,1
Risikovillig kapital i alt	142,6	19,8

Anm.: Beregningerne er på institutniveau og beregnet som vægtet gennemsnit.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet 3. kvartal 2008.